

Obraz českých zmatků.

„Národní Listy“ ze dne 21. června přináší pod tímto záhlavím článek, s nímž sice do slova slova souhlasiti nemůžeme, který však dobře ilustruje poměry v Čechách a obsahuje mnoho trpké pravdy. —

Za Kanálskou zahradou došlo v neděli po 11. hodině odpolední mezi policií a sociálně-demokratickým dělnictvem ke krvavé srážce. Více než padesát raněných buď odneseno z bojiště neb se odtamtud odvěklo ve stavu zuboženém po postranních cestách.

Téhož dne o 3. hodině odpolední rozvinul se v Praze při plné zlaté záři sluneční zcela jiný obraz. Tisícové lidu našeho kráčeli v nekonečném, nade vše skvělém původu na výstaviště a tisícové a tisícové myšlenkou národní skrz na skrz prodechnutého a nadšeného lidu jášali průvodu vstříc. Dopoledne krvavý boj těch, kteří zanevřevše na celou společnost snad proti citu svému hlásají, že národnost u nich ceny nemá, oni že bojují za práva lidská a za vymanění milionů vyděděných bez rozdílu jakého jsou kmene a jakou mluví řečí a odpoledne ne jedna, ale všechny vrstvy české společnosti i dělníci zastoupení ve vznešeném mohutném holdu myšlenky národnosti.

Jen slepý nebo člověk naskrze zlý mohl by uváděti to, co přihodilo se na olšanských polích v neděli dopoledne v souvislost s tím, co dalo se odpůdne v ulicích pražských a na bubenečském výstavišti. A našel se. Uvedla jej a srdečně ve svém publicistickém slohu „Bohemia“, vykazavši mu ve sloupcích listu svého první místo. „Ačkoli prý není krvavý prapor socialistů korouhví českého státního práva a ačkoli prý buřiči, kteří udávají železným bataillonům proletářův směr a cíl, účastenství ve sporu kmenovém a jazykovém co nejrozhodněji odmítají, poněvadž prý své vyrovnání dávno již provedli, splývají prý krvavé události na polích olšanských v jedno s hlučnou manifestací lidovou při slavnosti matičné“. Nemáme vhodných slov, abychom jimi po zásluze odmítli toto bídácké podezření. Není zde místa ani příležitosti, abychom o hnutí socialistickém pronášel zde soud, však oč výše stojí muž, jenž za své přesvědčení, byť i je osvědčoval nezákonným způsobem, dovede aspoň trpět, než lidé, kteří nemohouce se dočkati okamžiku, kdy železná pěst státní moci sevře všechny veřejný život, nepřestávají volati po policii: „Nedejte se myliti, mezi státním právem a internacionálem není žádného rozdílu, ve jménu svaté věci německé. V zájmu německo-židovských finančních baronů a z Ruska sem se přistěhovavších fabrikantů musíte zatnout žílu oběma!“ — Přečetše první polovinu denunciantského článku, domnívali jsme se, že „Bohemia“ ve druhé části

aspoň se pokusí žalobu svou odvolati, však co zatím činí? Proto není rozdílu mezi českou národní společností a přívrženci internacionály, poněvadž několik z výstaviště vracejících se společností provolalo německému kasinu „Pereat!“ Co přestála již ta německo-nacionální mimosa na Příkopech, jež před každým ostřejším vánkem českým strachem se chvěje! Má asi velmi nečisté svědomí, že každý výkřik pod okny činí ji nervosní a že k její ochraně je zapotřebí každé noci celého oddělení strážníků a několika tajných.

Však vyvozovati z nechuťi společnosti české naproti tomuto „zábavnímu“ spolku socialistický ráz společnosti naší, to dovede jen „Bohemia“. Tatáž „Bohemia“, kteráž dobře ví, že socialismus jest koření z německých luhů, že patroni, kteří učení socialistické učinili lidu přístupné, byli Němci, že náš dělný lid od Němců přijal these, k nimž nyní z veliké části se hlásí a že v současném Německu dávno již byl prohlášen stav výmínečný, kdy vyřčeno bylo slovo, nyní ovšem již důkladně překouané, že socialistická otázka končí u Podmokel. Však „Bohemii“ nevdá ani pro své ignoranství směšnou se učiniti, jen aby schladiti si mohla záhu na těch, kteří v minulých třech dnech imposantností národního nadšení tak ji pozlobili. Chce namluviti světu nesmysl, že socialismus jest důsledkem nacionalismu, aspoň u nás, a že není mezi projevy obou vlastně žádného rozdílu. Zašť vyvede vždycky nějakou hloupost, poněvadž je hluchá a slepá. Není druhé říše v Evropě, v níž dala by se společnost tak snadno chrániti před rozmanitými společenskými proudy, jako je Rakousko. Síla myšlenky národnosti je právě zde tak imposantní, kdyby nebyla stále dušena a svírána, mocně čeliti proudům nenárodním, jimiž sociální demokracie — však daleko již ne ton měrou jako při svém vzniku — se sese.

Myšlenka národní mohla by se státi skutečně arkanem, které by dobře použito, u Podmokel zastaviti mohla socialistický příboj aspoň potud, pokud ohrožuje nejen zpuchřelé, nýbrž i zdravé podklady společenské.

Není myšlenky druhé, která dovedla by společenský zápas povznésti, z nížin materialismu k ideálu, než myšlenka národnosti. Kdo ale myšlenku tu stále ubíjí aneb ji vykořisťuje násilím a šlapáním práva jednostranně ve svůj vlastní prospěch? Jsou to Němci a jejich orgán „Bohemia“. Člověk bez citu národního je rekrutou internacionály.

Óstatně není tomu dávno, co Bohemia sama doznala, že by ji byli ve smíšeném kraji na českém severu milejší socialisté, ale němečtí, než Čechové národně smýšlející.

*
Žid je jako papír: snese všechno; a není jako papír: nedá se ohnout.

Evropský militarism.

Kamkoli pohlédneme, všude stesk a nárek na hmotné poměry. Obchodník si stěžuje, živnostník běduje, rolníci přecháží ze svých statků a dělnictvo nařiká na neupravené poměry. Nárek je všeobecný a nikde proň sluchu, nikde slitování.

Hluk a finkot zbraní ohluší vše. Není pak divu, že tu i tam počíná ta nespokojenost jeviti se v příznacích, které vybočují z mezí klidu a pořádku.

Dne 15. června, kdy v sousední říši německé zahájeny volby do říšského sněmu a vládě se jedná o získání většiny pro získání nového vojska, nebude od místa povšimnouti si přítomné situace, několik suchých číslic mluví zde velice výmluvně.

V Rakousko-Uhersku stojí to s vojskem následovně:

Roka 1868 činil řádný požadavek na vojsko 65 6 millionů, letos pak 107 3 mill.; stoupil tedy za dobu tu o 41.7 mill. zlatých. Rozpočet mimořádný se ovšem velice měnil, kolísaje mezi 3.2 mill. až 26 milliony. Okupační náklady obnášely r. 1878 106.7 mill.; klesly roku 1879 o 30 mill a vyšvihly se r. 1882 za nepokojů v Hercegovině náhle opět na 35.8 mill. Letos obnášejí 3.6 millionů. Celkem činí řádný náklad na vojsko od roku 1868 2352 milliony, mimořádný náklad 272 6 mill., úvěr okupační 246 mill., mimořádné úvěry 59.7 mill., tudíž celkem 2932 milliony zlat. čili přibližně tři tisíce millionů.

Kolik prospěšných věcí dalo by se za ty miliardy vykonati, kolik slzí bídy by se tím osušilo?

Ale militarism nezná slitování! Smutné toto poznání nepronášíme jenom my, ale ozývá se z tisíců a tisíců hrdel.

Také v Německu jsou již syti toho věčného připlácení na vojsko a dr. Lieber onehdy velmi ostře káral v Arzb. chu nynější systém vládní a pravil mezi jiným:

Španělský panovník, který byl za svatého prohlášen, vedl více úspěšných výtek proti Saracénům. A klyž ho jeho kancléř žádal, aby více vojákův odváděti dal, aby Saraceny úplně zapudil, odtušil tento vládce: „Kletba chudé vdovy platí u mne více než zahuání 10000 Serancův.“ Militarism — koučil dr. Lieber — musí na konec německý lid ožebračiti. Pánové, kteří se tak vše Huennova návrhu ujímají, nechtě tedy také nesou náklad nové vojenské předlohy. Jsou to, jak známo, konservativci a národní liberálové, z nichž první jsou hlavně velkostatkáři a druzí velkokapitalisty.

Podobně vyslovil se dr. Siegl v Kelheimu, jenž prohlásil nejprve militarism za největší zlo naší doby, načež uváděl oběti, jež mu Německo pod správou Pruska již přineslo.

„Dvě třetiny válečné náhrady

franco-izské“ — pravil — „věnovány byly opět na prospěch vojska loďstva; mimo to vydáno bylo ještě 12500 mill. marek na vojsko. To jest 12½ miliard, obnos to úžasně veliký. Dnes obnáší řádný rozpočet vojenský 428 mill. ročně a což vydání mimořádná, kteráž povolují se zároveň? Ty 4 milliony vojáků, kteréž nyní postaviti můžeme, nedostačí prý ještě! Máme postaviti nyní 4,350.000 mužů, tedy skoro tolik vojáků, kolik mají Bavorsky obyvatelů. Břemena lidu vzrostla však již do té míry, že jich sněsti již nelze. Vzpomeňte jen na těch 731 mill, kteréž ročně ovláděti musíme ve formě cel! To znamená, že každý obyvatel Německa odvádí říši 14 marek, rodina 80 marek, dělník 35 pracovních dnů. A to vše věnuje se z větší části jen na vojsko. Německo čítá 24 millionů mužů; máme-li z nich míti skoro 4,500.000 vojáků, znamená to, že polovice našich mužů obléká se do kabátu vojenského, neboť starců, dětí a nemocných počítati nemůžeme. Kdož tedy vykonával by doma všelikou potřebnou práci, kdyby válka vypukla? Dluhy naše dostoupily výše ohromné, neboť jen za posledních šest let naděláno bylo přes 12000 mill. marek dluhů. Půjde-li to tak dál a budou břemena lidu ještě rozmnožena, budeme postaveni jednoho dne před hotové nic; u sedláka skončí to veřejnou dražbou, u kupce bankrotem. Musíme proto militarismu konec učiniti a k vůli tomu nejdříve musíme zabrániti, aby vojenská předloha na říšském sněmu nebyla přijata. Nesmíte hlasu svého dáti nikomu, kdo by povoliti chtěl, jakýkoli požadavek nový. Pokud se týče mne, díím: Ani jednoho vojáka, ani jednoho groše! Ale to vše dlouho a dlouho ještě nedostačí; musíme donutiti vládu k tomu, aby jednou také odzbrojila a pak teprve militarismu na dobro konec učinila. Měla by zahájena býti konečně politika, kteráž by chtěla mír skutkem a nikoliv jen ústy. Kdyby německý císař chtěl navrhnouti odzbrojení, nezůstala by nazpět ani jedna země evropská, neboť všechny státy evropské trpí tmtéž zlem. Francouzové nařikají na zbrojení jako my. Prusko zbrojení zahájilo, nuže, nechať jednou začne také s příkladem dobrým! Co má vlastně na mysli? Komu platí to věčné zbrojení, koho chce napadnouti? Kdyby stáli proti nám Francouzové a Rusové a vrhla se na nás celá Evropa, pak by nám beztoho nepomohlo ani 6—8 millionů vojáků. Třeba tedy chtíti v politice míru poctivému; třeba mu chtíti však skutkem a nikoli jen ústy.“

O výstavě v Antorfu zařídí se hotel, jež budou držet balony. K smíchu: balony! Nebudou-li je „držet“ pijáci, půjde to s ním dolů.

*
Také bych řekl, že je zápach čtíti ráno víc než jindy. Přijdu-li já z hospody domů až ráno „nakoufen“, vždycky si máje stará odplivne.